

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a Mgr. Daniely Zemanové v právní věci žalobců: **a) C. N., b) L. A., c) nezl. K. O., d) nezl. C. A.**, žalobci ad c) a d) zastoupeni žalobcem ad b) jako opatrovníkem, všichni státní příslušnost Moldavská republika, právně zastoupeni JUDr. Miroslavou Kohoutovou, advokátkou se sídlem Milešovská 6, Praha 3, proti žalovanému: **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. 7. 2005, č. j. 30 Az 38/2004 - 23,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobci [dále označováni jako „stěžovatelé a), b), c) a d)“] kasační stížností napadají v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým byly zamítnuty jejich žaloby proti rozhodnutím žalovaného ze dne 8. 3. 2004, č. j. OAM-254/VL-10-04-2004 a č. j. OAM-251/VL-10-04-2004 a ze dne 9. 3. 2004, č. j. OAM-252/VL-10-04-2004 a č. j. OAM-253/VL-10-04-2004. Těmito rozhodnutími správního orgánu jim nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších

předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a bylo vysloveno, že se na ně nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 téhož zákona.

Stěžovatelé označili za důvody kasační stížnosti skutečnosti uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb. (dále jen „s. ř. s.“), tedy nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, které by mohlo spočívat v nesprávném hodnocení naplnění azylových podmínek stěžovateli. Porušení zákona stěžovatelé spatřují především v té skutečnosti, že důkazy, které byly provedeny v rámci azylových řízení a posouzeny krajským soudem, nebyly správně hodnoceny, když správní orgány v průběhu řízení a rozhodování především opomenuly tu skutečnost, že stěžovatelé byli v zemi původu pronásledováni právě pro svůj odlišný jazyk, kterým hovoří, a pro odlišnost od moldavské majority. Stěžovatelé tak mají zato, že splňují všechny podmínky a předpoklady, které zákon o azylu k jeho získání v ustanovení § 12 stanoví, a proto navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Zároveň žádají, aby jejich kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

Žalovaný označil kasační stížnost za neoprávněnou, neboť se domnívá, že jeho rozhodnutí o azylu i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný dále poznamenává, že kasační stížnost ze dne 31. 8. 2005, jejíž obsah je blanketní, byla s ohledem na její pozdní doplnění podána opožděně, a proto navrhuje její odmítnutí, případně zamítnutí pro nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti:

Řízení o udělení azylu bylo v případě všech stěžovatelů zahájeno dne 23. 1. 2004, a to na základě jejich žádosti z téhož dne. Stěžovatelka a) od počátku řízení uváděla, že ona ani nikdo z její rodiny nebyl politicky aktivní, z Moldavska odešla kvůli výhrůžkám „banditů“, kteří po ní a její rodině vyžadovali peníze, vyhrožovali a žádali jejich byt. Jiné problémy stěžovatelka v Moldavsku neměla, vyloučila potíže s policií nebo se státními orgány. Od roku 2000 pobývala v Praze a s ohledem na skutečnost, že v současné době nemá finanční prostředky na další živobytí v České republice (dále jen „ČR“), přišla do azylového zařízení žádat o azyl. V ČR by chtěla zůstat a legalizovat zde svůj pobyt.

Stěžovatel b) v žádosti o zahájení řízení o udělení azylu uvedl, že on sám, ani nikdo z jeho rodiny nebyl politicky aktivní, z Moldavska odešel kvůli problémům s neznámými lidmi, kteří jeho dceru nutili k odevzdávání peněz pod pohrůžkou ublížení a únosu jeho vnoučat. V průběhu pohovoru ze dne 12. 2. 2004 doplnil, že on sám v Moldavsku problémy neměl, avšak kvůli jeho dceři ho „bandité“ fyzicky napadli a nutili ho, aby prodal garáž a také byt a takto získané peníze jim jménem dcery odevzdal. Na základě uvedeného se stěžovatel společně s dcerou obrátili na místní policii, odkud byli odkázáni na prokuraturu. Tam se však již stěžovatel nedostavil v domnění, že „vše je koupené a podplacené“ a že s ním na úřadech nikdo nebude mluvit rusky. Stěžovatel b) dále poukázal na skutečnost, že v ČR pobývá již od roku 2000, nyní je bez prostředků k obživě a neměl jiné východisko, než podat žádost o azyl, aby mohl v ČR zůstat.

Stěžovatelé ad c) a d) uvedli, že ani oni sami, ani nikdo z jejich rodiny nebyl členem žádné politické strany či jiné organizace, v ČR pobývají od roku 2000 se svými rodiči a důvod, proč žádají o udělení azylu je ten, že do ČR přijeli se svými rodiči a prarodiči, v ČR nemají peníze na živobytí a žádostí o azyl chtějí legalizovat svůj zdejší pobyt.

Sami v Moldavsku nemají žádné problémy, po případném návratu do země se ničeho neobávají, vrátit se však nemohou, neboť by tam neměli kde bydlet. Stěžovatelka d) doplnila, že rodině bylo v Moldavsku vyhrožováno ze strany neznámých lidí.

Žalovaný rozhodnutími ze dne 8. 3. 2004, č. j. OAM-254/VL-10-04-2004 a č. j. OAM-251/VL-10-04-2004 a ze dne 9. 3. 2004, č. j. OAM-252/VL-10-04-2004 a č. j. OAM-253/VL-10-04-2004 stěžovatelům azyl neudělil s odkazem na ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu. Uvedl, že stěžovatelé nesplnili podmínky stanovené § 12 zákona o azylu, tj. nebyli pronásledováni za uplatňování politických práv a svobod, a nebylo rovněž prokázáno, že mají odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve své vlasti. Stěžovatelé se obávali vyhrožování ze strany soukromých osob, z jejich tvrzení ani ze zpráv o zemi původu nevyplývá, že by tyto osoby byly podporovány, tolerovány či chráněny státem. Dále žalovaný jakožto správní orgán odůvodnil, že stěžovatelům nebylo možno udělit azyl dle § 13, ani § 14 zákona o azylu a že nepatří rovněž mezi osoby, které by byly ohroženy v případě vycestování do své vlasti překážkou vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti uvedeným rozhodnutím žalovaného se stěžovatelé bránili žalobami, v nichž především namítali porušení některých ustanovení zákona č. 71/1967 Sb. (dále jen „správního řádu“) a zákona o azylu, aniž by však konkrétně uvedli, v čem toto porušení spatřují. Co se týká skutkové stránky věci, zde odkázali na obsah správních spisů.

Krajský soud žaloby zamítl s tím, že v průběhu správních řízení nebylo prokázáno pronásledování stěžovatelů, či existence důvodného strachu před pronásledování z důvodů taxativně vymezených zákonem o azylu. V přezkoumávané věci nebylo prokázáno splnění zákonných podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, když z důkazů obsažených ve správním spisu je patrné, že žalobci opustili zemi původu z důvodu protiprávního jednání soukromých osob, které jejich rodinu nutily pod pohrůzkou násilí k odevzdávání peněz. Z podkladů shromážděných žalovaným nevyplynulo, že by oficiální vládní politika Moldavské republiky takové jednání podněcovala, podporovala či nečinně tolerovala. Stěžovatelé tak sice mohli subjektivně pociťovat pronásledování ze strany „banditů“, ustanovení § 12 zákona o azylu však u pojmu „pronásledování“ předpokládá aktivitu či pasivitu státní moci, což zjištěno ani prokázáno nebylo. Stěžovatelé nevyužili prioritně vnitrostátní pomoci, nevyčerpali všechny prostředky, které jim právní a politický systém země původu dává k ochraně jejich práv a právem chráněných zájmů. Nelze také přehlédnout, že stěžovatelé požádali o udělení azylu až po několikaletém pobytu v České republice z důvodu získání právního titulu k legalizaci svého zdejšího pobytu, a to za situace, kdy rodiče stěžovatelů c) a d) již nebyli schopni rodinu ekonomicky zajistit. Krajský soud se proto ztotožnil se závěry žalovaného, procesní pochybení vytýkaná žalovanému ohledně nedostatečně zjištěného skutkového stavu přezkoumávaných věcí neshledal a vzhledem k obecnosti uplatňovaných námitek ze strany stěžovatelů mohl pouze uzavřít, že shromážděné důkazy žalovaným vyhovují nejen obecným požadavkům správního řádu, ale též požadavkům zákona o azylu ve smyslu ustanovení jeho § 19 až § 28.

Krajský soud taktéž ve svém rozhodování nedospěl k důvodům pro udělení azylu podle § 13 zákona o azylu, když z obsahu spisového materiálu nevyplynulo, že by stěžovatelé byli rodinnými příslušníky osoby, které již byl azyl udělen. Stejně tak nebyly splněny podmínky pro udělení azylu humanitárního dle § 14 zákona o azylu, který lze udělit

pouze tehdy, jestliže v řízení o udělení azylu nebyl zjištěn důvod pro jeho udělení dle § 12 zákona, avšak musí jít o případ hodný zvláštního zřetele. Z uvedeného zákonné dikce je proto zřejmé, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok, záleží výhradně na uvážení žalovaného, zda konkrétní situaci posoudí jako zvláštního zřetele hodnou. V daném případě nutno zdůraznit, že stěžovatelé se udělení humanitárního azylu výslovně nedomáhali a nepředložili v tomto směru žádné důkazní prostředky.

Dále pak krajský soud neshledal existenci překážek vycestování, neboť z informací o zemi původu shromážděných žalovaným v průběhu správních řízení, ani z údajů uváděných stěžovateli, nelze učinit závěr, že by náleželi k osobám ohroženým skutečnými zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. zák. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“) přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) téhož zákona, neboť stěžovatelé namítají, že v zemi původu byli pronásledováni z azylově relevantních důvodů [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud nejprve uvážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek. Dospěl přitom k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle ustanovení § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu. Podle tohoto ustanovení má cizinec nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku. Takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která činí nejdéle 1 rok; na žádost cizince však policie dobu platnosti víza prodlouží, a to i opakovaně. Ze zákona pak platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku již nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

Námítka mířící do právního posouzení věci dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. může být důvodnou, pokud by soud aplikoval na danou věc nesprávný právní předpis, nebo by sice užil právního předpisu správného, tento by však nesprávně vyložil. V dané věci byl krajský soud povinen posoudit, zda stěžovatelé splňují podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Podle tohoto ustanovení se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby

bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním (§ 2 odst. 6 zákona o azylu).

Okolnosti svědčící o pronásledování stěžovatelů z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu však v řízení před žalovaným prokázány nebyly. Stěžovatelé jako důvody, pro které opustili vlast a podali žádost o udělení azylu, označili zejména snahu o legalizaci zdejšího pobytu, ekonomické důvody a potíže se soukromými osobami, které označili jako „bandity“, kteří je v zemi původu nutili k odevzdávání peněz pod pohrůžkou násilí. Chování soukromých osob vůči stěžovatelům, ačkoli spočívalo v negativním jednání, však nelze označit za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, neboť motivací tohoto jednání byla výhradně snaha dotyčných osob se nezákonně obohatit. Stěžovatelé v řízení před správním orgánem neuvedli žádnou skutečnost, ze které by bylo možno dovodit snahu soukromých osob obohatit se právě na úkor stěžovatelů z některého azylově relevantního důvodu. Správní orgán je povinen zjistit vyčerpávajícím způsobem skutečný stav věci, této povinnosti však předchází v azylovém řízení povinnost žadatele o azyl uvést veškeré údaje o jeho pronásledování. Jedná se o události, které žadatel o azyl sám prožil a subjektivně vnímal, jeho sdělení není možno nahradit žádnou aktivitou ze strany správního orgánu. Žalovaný správní orgán je až následně povinen vyličené skutečnosti zasadit do právního rámce zákona o azylu, dle potřeby odstranit vzniklé nejasnosti či doplnit právně relevantní podrobnosti. Z tvrzení stěžovatelů poskytnutých žalovanému nebylo možno dovodit jinou motivaci kriminálního jednání soukromých osob, nežli jejich snahu se obohatit na úkor libovolného cizího majetku. Jak již uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. 6 Azs 12/2003: *„Smyslem práva azylu je poskytnout žadateli ochranu. Nejde však o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; nárok na udělení azylu vzniká jen z důvodů vypočtených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu“*.

Dle Nejvyššího správního soudu je nemožnost podřadit stěžovateli tvrzené skutečnosti pod některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, prvotním důvodem pro neudělení azylu stěžovatelům. Lze souhlasit i se závěrem krajského soudu, že stěžovatelé nevyužili všech možností vnitrostátní ochrany. Pouze stěžovatel ad b) se obrátil na policii s žádostí o pomoc, ovšem poté, kdy byl odkázán na jinou instituci, již ochranu ze strany státu nevyhledal. K tvrzení stěžovatele b), jež zpochybnil důvěryhodnost státních orgánů Moldávie Nejvyšší správní soud odkazuje na svou konstantní judikaturu, dle které pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37, dostupné na www.nssoud.cz). Námitka nesprávného právního posouzení dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tedy nebyla shledána důvodnou.

Nově stěžovatelé v kasační stížnosti namítají, že svou vlast opustili v červenci roku 2000 ze strachu o svůj život, když důvodem pronásledování ze strany neznámých osob byla především skutečnost, že stěžovatelé nehovoří moldavsky, ale rusky a dále jejich odlišnost od moldavské majority. Nejvyšší správní soud je v kasační stížnosti vázán ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s., podle kterého nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatelé uplatnili až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. V souladu s tímto ustanovením Nejvyšší správní soud již judikoval: *„Důvody kasační stížnosti lze opřít jen o takové konkrétní právní či skutkové důvody, jež byly v řízení před krajským soudem přípustně uplatněny (viz § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.), a tedy alespoň v základních rysech formulovány v žalobních bodech [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] obsažených v žalobě či jejím včasném rozšíření, a případně dále (i po uplynutí lhůty k podání či rozšíření žaloby)*

upřesněny či podrobněji rozvedeny, aniž by tím byly rozšiřovány. To platí jen za předpokladu, že uvedené právní či skutkové důvody mohl stěžovatel v žalobě či jejím včasném rozšíření uplatnit.“ (Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, č. j. 2 Azs 134/2005 - 43, publikováno pod č. 685/2005 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud proto ke skutečnostem, o nichž se stěžovatelé nezmínili ve správních řízeních ani v řízení před soudem, a uplatnili je až po vydání rozsudku krajského soudu, v souladu s citovaným § 109 odst. 4 s. ř. s. nemohl přihlížet.

Nejvyšší správní soud nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovateli, sám neshledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti, kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

K námitce žalovaného ohledně opožděnosti podání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud uvádí, že ustanovení § 106 odst. 3 s. ř. s. stanovuje pro případ, že kasační stížnost nemá veškeré náležitosti již při jejím podání, povinnost tyto náležitosti doplnit ve lhůtě jednoho měsíce od doručení usnesení, kterým byl stěžovatel k doplnění podání vyzván. V daném případě kasační stížnost nebyla ze strany stěžovatelů podána opožděně, pouze neobsahovala veškeré náležitosti tak, jak ukládá zákon (§ 37 odst. 3 ve spojení s § 106 odst. 1 s. ř. s.), ty byly doplněny před uplynutím lhůty stanovené v § 106 odst. 1 s. ř. s.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první s. ř. s., dle kterého stěžovatelé nemají právo na náhradu nákladů řízení z důvodu neúspěchu a žalovanému náklady řízení nevznikly. Soud proto rozhodl, že žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. října 2006

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

